

Kasjuberna

– en okänd historia

*Kasjubisk personal tar upp beställningar vid borden.
Foto: Henrik Persson*

Nyligen var jag på ett återbesök i Gdansk i Polen. Många som besöker städer som Gdansk, Gdynia och Sopot vid Polens östersjö-kust har nog som jag ingen aning om att de befinner sig i några av Kasjubiens viktigaste städer.

Kasjuberna är en slavisk folkgrupp som talar vad som ibland anses vara en polsk dialekt, ibland ett eget västslaviskt språk. De är ättlingar till de slaviska pomrarna som trängdes bort genom tysk kolonisering österut.

Gdynia har störst andel personer som säger sig ha kasjubiskt ursprung. Uppgifterna om hur många kasjuberna är varierer kraftigt, från 50 000 upp till 500 000, står det på Wikipedia.

”Kasjuberna är pommeraner”

1181 blev Pommern ett tyskt län. Men ännu på 1700-talet levde kasjuber kvar. Området Hinterpommern lades under Sverige 1648, och fram till 1720 hade svenska kungar därför tilläggstiteln ”hertig av Kasjubien”. Få kasjuber torde dock ha bott i den del av Hinterpommern som tillhörde Sverige.

Vid första världskriget hamnade kasjuberna i vad som kallas Korridoren, området som gav Polen kontakt med Östersjön. 12 000 kasjuber dödades under den tyska ockupationen under andra världskriget. 600 år av gemensam tysk-kasjubisk historia utplånades därmed när den tyska befolkningen drevs ut efter kriget.

Det blev tövädersår 1956 efter Stalin-eran. Man startade Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, med tidningen Kaszebe, senare Pomerania. Namnet ville påpeka identiteten mellan de forna pommeranerna och kasjuberna.

Solidaritet – en spännande tid

En av de kändaste kasjuberna är nog författaren Günter Grass, som föddes i Gdansk (Danzig) och räknar sig som kasjub.

Kasjuberna utsattes för officiella

myndighetsangrepp under varvstrejckerna i Gdynia och Gdansk då de påstods ha satt igång det hela. Det var naturligtvis ren rappakalja. Ett erkännande av sin identitet har kasjuberna däremot fått senare.

Jag var i Polen för 34 år sedan, mitt under Solidaritets-rörelsens mest fria och intensiva period. Man oroade sig för att Sovjet skulle invadera. Det blev ju inte så utan istället kom Jaruzelskis militäringripande. Det var en tid med stor spänning i luften. Järnvägsstationen i Gdansk dominerades av texten ”BORT MED CENSUREN!” som någon målat med jättebokstäver på en vägg. Idag finns istället stora skyltar med reklam för McDonalds och Kentucky Fried Chicken på samma tågstation. Mängden bilar på gatorna har ökat kraftigt liksom sortimentet i affärerna.

Vid mitt senaste besök hittade jag i Gdansk för första gången den kasjubiska restaurangen i staden. Den heter ”Tawerna Mestwin” och ligger på Straganiarska 20 i en lite undanskymd byggnad i Gdansk äldre del. I byggnaden ovanför finns lokaler för lokalt kasjubiskt informationsarbete.

I restaurangen på bottenvåningen serveras kasjubisk mat i en trivsamt kasjubisk miljö med mycket trä och keramik. Det blev stekt fisk med potatis, rödbetsoppa med äggghalva. Och till det lite kasjubiskt öl av märket ”Remus” – uppkallat efter en gestalt i en kasjubisk berättelse om det egna landet – för min del. Inte dumt alls.

Henrik Persson

Utmed väggarna finns keramik och andra exempel på kasjubiskt hantverk. Foto: Henrik Persson

Tawerna Mestwin serverar kasjubisk mat. Foto: Henrik Persson